

2. Kereszthordozás és szenvedés

Jézusnak már földi életében is sokan nyomába szegődtek, ám felhívta a figyelmet, hogy aki követni akarja az vegye fel keresztyét, és úgy kövesse őt. *Máté evangéliumában* a gazdag ifjúról olvashatunk, aki – miután Jézus a tökéletességre hívja, és kéri, hogy mondjon le vagyonáról – szomorúan távozik (Mt 19,16–22). Jézus elgondolásában lehet valaki akár a lemondás bajnoka is, ha szívében nincs meg az istenszeretet, mégsem jut el a mennyek országába (Mt 19,26). Mi sem lehetünk eredménycentrikusak az önmehtagadás és az áldozatvállalás területén, és nem állhatunk elő, hogy akkor ennek fejében nekünk valami jár, amint ezt Péter tette, amikor így szólt: „Nézd, mi mindenünket eladtuk, és követtünk téged. Mi lesz hát a jutalmunk?” (Mt 19,27) A jézusi logika azonban másként működik. Istennek nem okozott gondot, hogy emberré legyen, vagyis hogy felvegye gyarló emberi természetünket, sőt értünk, emberek iránti nagy szeretetében életét is odaadja a kereszten. Pálnál azt olvassuk, hogy még az igazért is alig hal meg valaki, Krisztus azonban éppen azzal mutatta meg irántunk való szeretetét, hogy meghalt értünk, amikor még bűnösök voltunk (vö. Róm 5,7–8).

Egyszerűen nem tudjuk felfogni ezt a gondolkodást, és a szeretetnek ezt a fokát, amely Isten részéről irántunk megnyilvánult. A szenvedés és a halál azonban – úgy tűnik – elkerülhetetlenek. Az egyház ezzel tudatosan szembesít bennünket, amikor a keresztségben részesít: „A keresztségben ugyanis eltemetkeztünk vele együtt a halálba, hogy miként Krisztus az Atya dicsősége által feltámadt a halálból, úgy mi is az élet újdonságában járjunk. Mert ha **halálának hasonlóságában** egybenőtünk vele, úgy leszünk feltámadásában is. Hiszen tudjuk, hogy a régi embert bennünk azért feszítették vele együtt keresztre, hogy a bűn teste elpusztuljon, és ne szolgáljunk többé a bűnnek. Aki így meghalt, megszabadult a bűntől. Ha Krisztussal meghaltunk, hisszük, hogy vele együtt élni is fogunk.” (Róm 6,4–8)

Jézus ennek a magatartásnak az alapjait szeretné tanítványai szívébe és lelkébe is beépíteni, amikor ezt olvassuk: „Odahívta őket magához, és így szólt hozzájuk: Tudjátok, hogy akiket a világ urainak tartanak, azok zsarnokoskodnak a népeken, s vezető embereik éreztetik velük hatalmukat. Közöttetek azonban ne így legyen. Ha valaki közületek nagy akar lenni, legyen a szolgátok, és ha valaki közületek első akar lenni, legyen mindenkinek a szolgája. Hisz az Emberfia nem azért jött, hogy szolgáljanak neki, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért.” (Mk 10,42–45)

Szent Lukács a Jézus-követésnél, mely a keresztfelvételében áll, egyetlenegy szót tesz hozzá a már ismert kijelítéshez, ami mindannyiunk számára döntő: „Aki követni akar, tagadja meg magát, vegye fel keresztyét *mindennap* (kath'hémerán), és úgy kövessen!” (Lk 9,23) A kereszthordozás tehát nem egyszeri alkalom, hanem mindennapos tevékenység, s nekünk, ezzel tudatosan számolni kell. Ráadásul Jézus külön az apostoloknak mondja: „Nem nagyobb a szolga uránál. Ha tehát engem üldöztek, titeket is üldözni fognak.” (Jn 15,20) Az Úr Jézus nagyon határozottan az ő korábbi szavaira utal: „Gondoljatok a tőlem kapott tanításra.” (Uo.)

Az Utolsó vacsorán hangzanak el ezek a szavak, melyekben sok bátorító és vigasztaló gondolat szerepel, de egyúttal annak a realitása is, hogy a szeretet továbbadása a szenvedés és a keresztfelvétel által történik majd meg. Meg is okolja mindezt: „Azért mondtam el ezeket, hogy ha majd eljön az óra, eszetekbe jusson, hogy előre megmondtam nektek. Kezdetben nem beszéltem róla, hiszen veletek voltam.” (Jn 16,1–4)

Itt Jézus nagyon világosan szól hozzánk, nehogy megbotránkozzunk, ha bármilyen formában keresztet kell hordoznunk, ne tévesszen meg bennünket semmilyen ideológia, mely a hit miatt üldöz bennünket, mert emögött egy másik jézusi tapasztalat húzódik meg, tudniillik, hogy ő „a tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be” (Jn 1,11).

Jézus élete keresztthordozással kezdődött, úgy folytatódott, és így is ért véget. Szenvedése előtt a felső teremben, ahol Jézus kereszthalálát megelőlegezve éppen önmagával táplálta tanítványait, így szólunk az apostolok: „Most már nyíltan beszélsz, nem képekben.” Jézus ehhez a megállapításhoz hozzáfűzi: „Azért mondtam el ezeket nektek, hogy békességet találjatok bennem. A világban üldözést szenvedtek, de bízzatok, mert legyőztem a világot.” (Jn 16,33) Ezek a szavak és gondolatok Pál apostol élete és működése után kerültek leírásra, tulajdonképpen az I. század végén, amely mintegy tükrözi az első apostolok, és az első keresztények tapasztalatait. Valljuk be, mi is gyakran átéljük működésünk során, amit Jézus mondott övéinek: „Bizony, bizony, mondom nektek: Ti sírtok majd és jajgattok, a világ azonban örülni fog. Szomorkodtok, de szomorúságotok örömmé változik.” (Jn 16,20)

Jézus tudta, hogy szenvedéssel fogja megváltani a világot, és tanítványait is erre készítette fel: „Arról beszélt nekik, hogy az Emberfiának sokat kell szenvednie, a vének, a főpapok és az írástudók elvetik, megölik, de harmadnapra feltámad.” (Mk 8,31) Nekünk, azért is fontos ez a rész, mert ezt megelőzi Péter vallomása. A tanítványi lelkesedés után Jézus a keresztről és a szenvedésről szól. Márk evangélista ide még beilleszt egy rövid mondatot: „Ezt egészen nyíltan megmondta” – mármint a szenvedését (Mk 8,32). Péter viszont ezt nem tudja elfogadni, mivel egy ilyen sikeres Messiásnak, aki betegeket gyógyított, vihart csendesített, kenyeret szaporított, bűnöket bocsátott meg, nem illik szenvednie. A mostani utat, vagyis a dicsőség útját szabad csak folytatnia, mely az evangélium terjedése fölötti öröm útja.

Tudjuk, hogy Péter szemrehányást tett az Úrnak. Ám ekkor egy személyes és rendkívüli dolog történt: Jézus hátrafordult és ránézett tanítványaira (Mk 8,33). Itt emlékezzünk arra is, amikor Péter ezt a szenvedő Messiást a főpap udvarában majd háromszor megtagadja. Lukácsnál ezt olvassuk: „Az Úr megfordult és rátekintett Péterre.” (Lk 22,61) Mindannyiunk életében vannak fontos tekintetek, és mi is magunkon érezzük Jézus pillantását, s azt, hogy ez a tekintet a szenvedésről szóló jövendölés első elutasításakor szavakban is kifejeződött, amikor így korholta tanítványát: „Távozz tőlem, Sátán! Botránkoztatsz, mert nem arra van gondod, amit az Isten akar, hanem arra, amit az emberek akarnak.” (Mt 16,23)

Ebből látszik, hogy az egyik legnehezebb dolog felfogni Isten kenózisát (önkiüresítését), mert a szenvedés és a kereszt az emberi ész számára nagy misztérium marad, mivel alig hihetőnek véli, hogy a szenvedés és a halál ki tudja fejezni a szeretetet (vö. *Fides et ratio*, 93). Ezt II. János Pál pápa enciklikája tanítja a hit és az ész kapcsolatát elemezve. A Péter tagadásakor látható tekintet pedig már szavak nélkül vési az apostol szívébe a Krisztus-esemény igazságát. Ezt a feltámadást követően Jézus vele kapcsolatban így fejezi ki – és ez vonatkozik ránk, mai keresztényekre, papokra is: „Amikor fiatal voltál, felövezted magad, s oda mentél, ahova akartál. De ha majd megöregszel, kiterjeszted karod, s más fog felövezni. Aztán oda visz, ahova nem akarsz.” (Jn 21,18) Ez megint világos utalás arra, hogy az apostol, Jézus tanítványa még külső formájában is azonosul a kereszttel, tehát ez életéhez és személyisége lényegéhez tartozik.